

Nakrir russarar eru betri enn aðrir

Í EINI FRÁGREIÐING FRÁ TÍ SOSIALISTISKA INTERNATIONALA VERÐUR SAGT, AT SOVJET FRENUR KÚGING-ARPOLITIKK MÓTI TEIMUM IKKI-RUSSISKU FÓLKUNUM Í LANDINUM.

AT NAKRIR AMERIKANARAR ERU BETRI ENN AÐRIR, VEIT HEIMURIN. MINNI KENT ER TAÐ, AT NATIONAL OG FÓLKALIG DISKRIMINERING FER FRAM Í SOVJET. Í EINI FRÁGREIÐING UM LONDINI EYSTANJARNTJALDIÐ AFTANÁ DEYÐA STALINS VERÐUR GJÓRT VART VIÐ HETTA. FRÁGREIÐINGIN ER SKRIVAÐ AV EINI NEVND, SUM SOSIALISTISKI INTERNATIONALI HEVUR SETT VIÐ UMBOÐSMONNUM FYRI SOVJETTISKUM OG EYSTUREUPEISKUM LÖGFRØÐINGUM Í ÚTLEGÐ. NEVNDIN GER VART VIÐ TA HÖRÐU KÓS SOVJET HELDUR MÓTVEGIS IKKI-RUSSISKUM ÍBÚGVUM Í SOVJETSAMVELDINUM.

NATIONAL-KOMMUNISMAN TEKUR SEG UPP

Tað verður sagt, at ein av orsökunum til hetta er, at mótmælsisbolkarnir aftaná deyða Stalins fóru undir at fremja eina »national-kommunismu« á sama hátt sum Tito í Jugoslavíu. Hesir ynsktu, at tær einstøku republikkarnir skuldu fáa meira sjálfvæði og verða undir minni ávirkning frá Kreml.

Framferðin móti teimum nationalu minnilutunum er greið og kemur millum annað til sjónar í ymiskum skúlabókum. Fyrstu árin aftaná deyða Stalins varð ikki hildið so fast í teymarnar; men síðan er nógv broytt.

Talið av russarum, sum høvdu leiðandi störv í flokkinum og umsitingina í teimum 14 ikki-russisku republikkunum og teimum 19 autonomu republikkunum var skorðið niður. Í næstan øllum republikkunum fóru teir russisku næstformennir í flokksfelaganna ovastu leiðslu frá.

Eisini hin russisk nationala seguskrivingin var fyrri afinningur og broytt. T. d. varð hin kaukasiska frælsisheitjan frá 19. öld rehabiliterað. Lutverk lettiska hersins undir borgarastríðnum 1918—20 varð aftur drigið fram. Nógvar smærri republikkir, sum vórðu avtiknar undir Stalin, vórðu endurreistar í 1957, og umleið 750.000 menniskju, sum vóru flutt burtur frá hesum landaøkjunum, fingi loyvi at venda heim aftur.

Í 1958 fóru teir aftur at undirvísa í republikkana egnu søgu bæði við fólkskúlar og við universitetini.

FULLU AFTUR TIL BORGARLIGA NATIONALISMUS

Men í 1958 fóru teir aftur undir russifiseringarpolitikk Stalins. Í 1959—60 fóru teir undir útrensingar í øllum teimum ikki-russisku republikkunum. Nógvir flokks- og stjórnaðarar vórðu skuldsettir fyrri at fremja »borgarliga nationalismu« og »anti-rikisliga lokalpatriotismu« og vórðu ríknir úr starvinum. Henda útrensing var serliga álvarsom í Aserbeidjan, Kazakstan og í Letlandi — í Letlandi vórðu 800 flokkskrivarar koyrdir úr starvinum.

Síðsegulig og national hátíðarhald hjá teimum ikki-russisku fólkunum hevur verið bannað síðan 1960. Allar royndir at brúka søguna sum grundarlag fyrri nationalum ynskjum um stórri frælsi verður forðort sum »idealisering av fortíðini«, og tveir minnilutabólbar, jodarnir (2,2 milj.) og týskararnir (1,6 milj.) hava bert sterkt avmarkaði national-mentunnarlig rættindi. —

Hesi fólk hava ikki teirra eggn skúlar, bert fáar bókur verða prentaðar á teirra máli, og bert 2 smærri bløð við ógvuliga avmarkaðum upplögum fáa loyvi at koma út.

Í dag er tað — sum í Stalins tíð — ógvuliga umfatandi antisemitisma í Sovjet, og hon verður ikki bara told, men verður ofta eggjað fram av myndugleikunum.

TRYSTA FÓLK AT FLYTA UR EGNUM LANDI

Síðan 1959 hevur tað verið strangliga bannað, at tær einstøku republikkarnir settu embætis-törv við teirra egnu landsmonnum fram um russar. »Sjálvboðin burturflyting« frá teimum einstøku republikkunum og til Kazakstaðin ella Sibírii hevur verið skipað á hvørjum ári.

Tuberkklarnir herja framvegis í øllum heiminum

VANDAMIKIÐ AT HALDA, AT HENDA FÓLKASJÚKA ER BAST, HÓAST 400 MILJÓNIR FÓLK ERU VORÐIN TB-KANNAÐ OG 1,5 MILJ. SPROYTAÐ VIÐ CALMETTE-VAKSINU

Tuberkklarnir eru í dag eins vandamiklir í Europa og nakrantíð áður.

Hetta kunngjörð herfyri leiðarin av Europadeildini hjá heimsheilstovninum, dr. J. J. Calseyde, á fundi í Kjöpinhavn. Tey stóru framstig, ið gjord vórðu beint aftaná seinasta heimsbardaga at vinna á sjúkuni — við teimum nýggju medisinsku evnunum, ið tá komu fram — fingi mong at trúgva, at tuberkklasjúkan ikki longur var nakar vandi. Men hetta hevur víst seg at vera skeið. Tí hóast talið av tb-deyðsøllum komu langi nýður, var talið á teimum, ið rakt vórðu av sjúkuni, framvegis ó høgt.

Á hvørjum ári eru tiggjuttusund nýggj tb-sjúkadømi, síðlvt í teimum bestu fyrirkomnu londum í Europa. Eisini eru mong, sum eru vorðin sjúk aftur, og visir hetta, at alt ov mong, sum hava havt sjúkuna, ikki eru nóg varin og ikki akta tær ávísingar, ið læknar teirra hava givið. Sjúkan ger stóðugt um seg, einahelst millum mannfólk, segði dr. van de Calseyde.

Heimsheilstovnurin hevur tí gjørt av at leggja fram nýggjar ætlanir til at basa hesi ringu sjúku í øllum europeiskum londum. Nýggjar tuberklastöðir eiga at verða settar upp, og almenningurin eiga at hjálpa, samstundis sum hann fær at víta, at tb framvegis er ein álvarssom hótan móti mannaættini. Bert um fólkini í Europa fylgja teimum

í Sovjet búgva nógv onnur fólksløg enn russarar. Tað eru umleið 100 nationalitetir og fólksløg í samveldinum, men russarar eru í stórum meiráluta við umleið 58 pst. av samlaða fólkalitinum.

Onnur fólk eru:

Ukrainarar		18,4 pst.
Hvítarussarar		4,3 pst.
shekar		2,5 pst.
Jodar		2,4 pst.
Tartarar		2,2 pst.

Í Moldavia trýstu teir bara í 1961 20 pst. av rumenska fólkinum at flyta til Sibírii og russisk Fjareystur.

Volgatýskaranna og Krim-tartaranna autonomu republikkir, sum vórðu avtiknar undir Stalin, eru ongatíð endurreistar. Teir 385.000 Volgara-týskararnir og 202.000 Krim-tartararnir, sum vórðu fluttir til Kazakstan, hava enn ikki fingið loyvi til at flyta heim aftur.

Síðan 1959 hava teir roynt at gjørt ikki-russisku republikkarnar meira heftar av Ruslandi við m. a. at leggja so nógv av ídnaðinum í Mið-Ruslandi sum gjørligt. Tað er nógv stórri vorutrot í teimum ikki-russisku republikkunum enn í sjálvum Ruslandi, sigur frágreiðingin.

ávisanum, sum læknarnir geva, kunnu vit rokka á mál: at beina fyrri tuberkklum sum fólksjúka, leggur van de Calseyde aftrat.

10—15 MILJ. TUBERKLASJÚK

Tað verður atlað, at millum 10 og 15 miljónir fólk um allan heim hava smittandi tuberkklasjúku. Á hvørjum ári veksur talið við 2—3 milj., samstundis sum 1—3 milj. doyggja av sjúkuni. Hvussu mong, ið verða frísk við ella úttan lækna hjálpa, ber ikki til at siga. Í summum tilfáltskomum londum — u-londum — eru 70 pst. av øllum børnum vorðin smittað á 14 ára aldri, móti einans 2 pst. í betur fyrirkomnum londum.

At veita einum sjúklingi hospitalsviðgerð í einum u-landi kostar 10—12 ferðir so nógv sum at lata hann fáa viðgerð í heimi sínum. Einans í India, har 5 miljónir fólk hava tuberkklar, víldi neyðugt verið við 1 milj. seingjum móti teimum 25 500, sum nú eru til taks, um avgjört var at leggja jnn allar smittuborarar.

Tað er ikki at taka seg aftur í, at nýggju tb-medisinevniini avgerandi hava hjálpt, einahelst streptomycin, sum teir komu fram á í 1947. Seinni, í 1952, kom eisini isonazid, og upp aftur færri doyðu av sjúkuni. Talið av deyðum fall við 27 pst. sammett við 1951.

Higartil eru um 400 miljónir fólk vorðin tuberkklakannað, og av hesum eru 1,5 milj. sproytað við calmette-vaksinu í 61 londum. Hetta

Kunngerð

frá nýstovnaða HANDVERKARA-FELAGNUM á Tvøroyri

Freistin fyrri innliman av handverkarum, ið ikki hava lærubráv ella lokið sveinaprógvið er selt til 27. í hesum mánaða.

Tvøroyri, 13. juni 1964.

Stjórnin

Tryggingarsambandið FØROYAR

Føroya Kriggstrygging		Tlf. 1090
Føroya Sjóváttrygging		- 1090
Føroya Brunatrygging		- 1098
Føroya Vanlukkutrygging		- 1721

Vit tryggja:

Bátar, skip, vorur, hús, innbúgv, akfør o. a.

Føroyingar elga at tryggja í landsins egnu trygging.

Innlánsrentur:

Kekk-konto	2 ½ %
Bankabók	3 ½ %
Innlán, 3 mdr.	4 ½ %

Fyri stórri upphæddir kann seravtala verða gjord um hægri renting við longri uppsøgn.

FØROYA BANKI

Skipafelagið Føroyar

TELEFON 1225

Tórshavn

er hent við stuðul frá heimsheilstovninum WHO og UNICEF, alheimsbarnahjálpargrunninum, í løt unj fara fram tb-kanningar av 2,5 miljónum fólki, við 1 miljón calmette-sproytingum um mánaðin.

rasu ella samfelag. Sjúkan herjar bæði millum eskimoar í polar-økinum og millum fólkini í tropiskum londum. Í summum londum er sjúkan minni enn í uppi hvørji 1000 fólk, í øðrum meiri enn 30. Roknað verður við, at í meðal millum ½ og 1 pst. av øllum fólki í heiminum sum vaksni hava smittubærandi tuberkklasjúku.

TB SPARIR ONGAN —

Ringasta tuberkkladiðin í Europa hevur helst verið í 1700-talnum, í árinum 1741 varð í av hvørjum deyðsfalli mettt at hava tb sum orsøk, í 1779 í av hvørjum 3,8. Tuberkklarnir spara ongan, hvørki

í Hollandi og Danmark hevur bert í av hvørjum 1000 tuberkklar, meðan sjúkan framvegis er hervilig í Asíu, Afríka og Suðuramerika.